

Smärtprofylax med analgetika vid tandbehandling av barn och ungdomar

Smärta är ett av de symtom som barn fruktar mest. Det är en subjektiv, sensorisk, emotionell och personlig upplevelse. Den påverkas av många olika faktorer såsom oro, stress, trötthet, tidigare erfarenheter, förväntan om smärta, illamående, hunger, otrygghet och personlighet.

Paracetamol eller ibuprofen är de preparat som bör användas för smärtbehandling i profylaktiskt eller terapeutiskt syfte hos barn och ungdomar.

Paracetamol eller ibuprofen kan med fördel ges inför tandbehandling för att

- minska postoperativ smärta hos barn som ska opereras.
- minimera procedursmärta på känsliga tänder (till exempel hypomineraliserade eller pulpitiska tänder).

Smärtlindring ska ges 1–2 timmar före behandling. Föräldrar som ringer akut för sitt barn bör uppmanas ge barnet analgetika före besöket.

Paracetamol

Egenskaper

Paracetamol är ett analgetikum utan antiinflammatorisk effekt. Toxiciteten är låg. Verkningsmekanismen är inte känd men effekt i centrala smärtimpulsreglerande system har påvisats. Paracetamol kan ges peroralt eller rektalt men den perorala tillförseln är överlägsen.

Paracetamol kan ges till alla åldrar och bör vara förstahandsval.

Paracetamol är även febernedsättande.

Kontraindikationer

Överkänslighet mot paracetamol eller någon tillsats i preparatet.

Biverkningar

Leverpåverkan vid högre doser än rekommenderat.

Exempel på preparat

- Alvedon
- Panodil
- Reliv

Dosering paracetamol

Optimal dosering fås genom aktuell vikt x rekommenderad dos mg/kg. Tänk på att inte överskrida dygnsdosen.

Vikt	Laddningsdos (40 mg/kg)		
	Mixtur 24 mg/ml	Tablett	Suppositorie
8–9 kg	13 ml	-	310 mg (250+60)
10–12 kg	16 ml	-	375 mg (250+125)
13–14 kg	21 ml	-	500 mg (500)
15–19 kg	25 ml	500 mg	560 mg (500+60)
20–29 kg	33 ml	750 mg	750 mg (500+250)
30–39 kg	50 ml	1 000 mg	1 125 mg (1 000+125)
40–50 kg	66 ml	1 500 mg	1 500 mg (1 000+500)
50–60 kg	83 ml	2 000 mg	2 000 mg (1 000+1 000)
> 60 kg	-	2 000 mg	2 000 mg (1 000+1 000)

Vikt	Underhållsdos (60 mg/kg/dygn)		
	Mixtur 24 mg/ml	Tablett	Suppositorie
8–9 kg	5 ml x 4	-	125 mg x 4
10–12 kg	6 ml x 4	-	125 mg x 4
13–14 kg	8 ml x 4	-	185 mg x 4 (125+60)
15–19 kg	10 ml x 4	250 mg x 4	250 mg x 4
20–29 kg	13 ml x 4	250 mg x 4	250 mg x 4
30–39 kg	18 ml x 4	500 mg x 4	500 mg x 4
40–50 kg	25 ml x 4	500 mg x 4	500 mg x 4
50–60 kg	30 ml x 4	750 mg x 4	750 mg x 4
> 60 kg	-	1 000 mg x 4	1 000 mg x 4

Ibuprofen

Egenskaper

Ibuprofen (tillhör gruppen non-steroid antiinflammatoriska läkemedel, NSAID, numera ofta kallade cyklooxygenashämmare – COX-hämmare) hämmar den inflammatoriska processen genom att det hämmar cyklooxygenas och påverkar bildningen av prostaglandin.

Ibuprofen är även smärtstillande och febernedsättande.

Kontraindikationer

- Överkänslighet mot ibuprofen eller någon tillsats i preparatet
- Tillstånd med ökad blödningsbenägenhet
- Svår njursjukdom

Biverkningar

- Gastrointestinala symtom
- Ökad blödningsbenägenhet 12–24 timmar efter intag. Enstaka doser påverkar normalt inte blödningstiden

Exempel på preparat

- Ipren
- Brufen
- Ibumetin

Dosering ibuprofen (20–30 mg/kg/dygn, max 1600 mg/dygn)

Optimal dosering fås genom aktuell vikt x rekommenderad dos mg/kg.

Vikt	Mixtur 20 mg/ml	Tablett (T) / Suppositorie (S)
8–9 kg	3 ml x 3	S 125 mg ½ x 3
10–12 kg	3,5 ml x 3	S 125 mg ½ x 4
13–14 kg	4,5 ml x 3	S 125 mg 1 x 3
15–19 kg	5,5 ml x 3	S 125 mg 1 x 3
20–29 kg	7,5 ml x 3	T 200 mg 1 x 3
30–39 kg	11 ml x 3	T 200 mg 1 x 4
40–50 kg	15 ml x 3	T 200 mg 1,5 x 3
> 50 kg	20 ml x 3	T 400 mg 1 x 3

Om dokumentet

Dokumentet är framtaget i januari 2019 i samråd med barnläkare Martin Sturm, barnkliniken, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping. Reviderat februari 2026 i samråd med överläkare Maria Ekelund, barnkliniken, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping.